

EGY FESZTIVÁL A SZÁMOK TÜKRÉBEN

A Végvári Vigasságok történelmi fesztivál 2011-ben 16. alkalommal került megrendezésre. Idén változtattunk a programstruktúráján és a megszokott 9 nap helyett 4 napon át tartott a fesztivál az Egri Várban. Fesztiválunk Történelmi Vigasságok név alatt a Középkori Piac térrrel közösen, de időben nem egyszerre zajlott. Ez mindenképpen hozzájárult ahhoz, hogy a két programot a nézők is jobban el tudták különíteni egymástól. A két esemény önmagában is kerek egész volt, arculatuk ezáltal tisztult.

A – július 21-től 24-ig tartó – fesztivál megrendezésével célunk, hogy a vár történelmi hagyományait a múzeumi kiállítások mellett más módon is felelevenítsük. A középkori zene, a tánc, valamint a haditorna bemutatók és a hagyományörzők által előadott életképek felidéznek a XIV–XVI. századi magyar hagyományokat. Törekszünk arra is, hogy egyrészt az Egri Várral kapcsolatos évfordulókat megünnepeljük, de figyelünk más magyarországi várak történelmére, fontos eseményeire is. Ennek tekintetében idéztük fel a nándorfehérvári csata eseményeit, hiszen idén 555. évfordulóját ünnepelhetjük e jeles eseménynek.

A közönség kedvence a haditorna. Több – a Dobó István Vármúzeum által készített – közvélemény-kutatás is ezt az eredményt hozta. Ezt szem előtt tartva idén a Civil Csillagok minősítő rendezvénysorozat 2010-ben minősített – várakhoz és erődítményekhez kapcsolódó történelmi – hagyományörző csapatait hívtuk meg a fesztiválra. Ők két napon keresztül idézték fel a XIV–XVI. század mindennapjait, valamint a harci életmódot.

Minden évben megpróbáljuk új programelemmel gazdagítani a fesztivál programját: idén „*Régi idők mozija*” címmel filmvetítésekre került sor. A nyári melegben a légkondicionált Dobó-bástya rendezvényterme kiváló helyszínnek bizonyult ehhez. A filmeket a Magyar Nemzeti Filmarchívum jóvoltából vetíthettük. Olyan műalkotásokat választottunk, melyek témája a XVI. századi magyar történelmet dolgozzák fel.

Az első napon „*Magunkra öltjük a középkort*” – Családi programok címmel kínáltunk kikapcsolódást. Vitézi próbát hirdettünk 9–15 éves gyerekeknek, akik a

játék során ágyúgolyót dobtak, tekéztek és számot adtak szellemi tudásukról egy az Egri Várról szóló totó segítségével. A délelőtt és délután zajló eseményre túljelentkezés volt. Természetesen a próbán jól teljesítők délután magától a vár kapitányától kapták meg elismerésüket, s vitézi oklevelüket. Aki pedig nem fáradt el a vitézi próbán, az még megküzdhetett a vitézzel: dárдавetésben és csatacsillag dobásban mérhette össze erejét az Egri Vitézlő Oskola hagyományőrző tagjával. A fáradt fiatal vitézeket ezek után a Dobó-bástyába invitáltuk, ahol a „*Régi idők mozija*” programunk keretében a *Szaffi* című filmet tekinthették meg. A felnőttek számára is hirdettünk programot: Titkosírás és tárlatvezetés a Gárdonyi házban címmel. Szalainé Király Júlia irodalomtörténész kalauzolta a vendégeket az író házában, majd a kertben játékra hívta az érdeklődőket.

1. kép. Vitézi próba – célbadobás Fotó: Lónyai Györgyné

A fesztivál második napján – 2011. július 22-én pénteken – újra Vitézi próba és „*Küzdelem a vitézzel*”, majd a Régi idők mozijában a *Törökfejes kopja* című filmet lehetett megtekinteni. Közben a színpadon a Babszem Jankó Gyermekszínház előadása, hastánciskolák bemutatói zajlottak. Két alkalommal a „*Vitézlő nagy szépség*” című kiállításunkba is hívtuk a látogatókat, ahol Kovács József

Dénes történész, a kiállítás kurátora ismertette a debreceni Déri Múzeum fegyvergyűjteményének történetét. A vezetés után az Egri Vitézlő Oskola tagjai tartottak fegyverbemutatót, ahol a látogatók kézbe is vehették a kiállításon látott tárgyak másolatait.

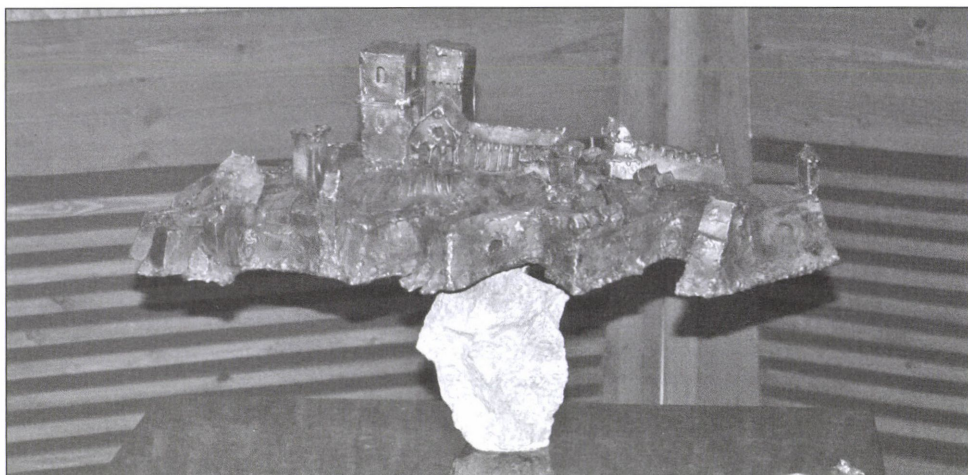
A nap délutánja a nándorfehérvári diadal eseményeit elevenítették fel. „*Naplemente a várban*”, ezt a címet adtuk programunknak, s a napokig tartó rossz idő dacára megnézhattuk ezen az estén a nap távozását a horizonton. Az estébe nyúló program felütéseként a Pavane zászlóforgatók adtak látványos műsort az Agria Park Bevásárlóközpontban, majd a Dobó téren.

A délutánt a Van zenekar világzenei koncertje nyitotta, majd fáklyás felvonulásra került sor az Egri Vitézlő Oskola vezetésével. A felvonulás után ágyúlövés és zászlófelvonás következett az ágyúdombon, majd Berecz Mátyás történész ismertette a nándorfehérvári diadal eseményeit. Az előadás után jött a szórakozás a Bordó Sárkány Régizene Renddel. A fergeteges koncertet és táncházat pedig a Lobbanáspont Művészeti Egyesület látványos és éjszakába nyúló tüzes produkciója zárta. Természetesen nem maradt el a naplemente megtekintése sem!

A hétvége a minősített haditorna csapatok bemutatkozása jegyében telt. A Civil Csillagok minősítő rendezvénysorozat 2008-ban indult a Dobó István Vármúzeum és az Eger Vára Barátainak Köre Egyesület közös kezdeményezésében. A programsorozat célja, hogy a várakhoz és erődítményekhez kapcsolódó történelmi hagyományőrző csoportokat egy szakmai zsűri minősítse egy előre meghatározott szempontrendszer alapján: korhűség, az előadásmód (interpretáció) megfelelősége, szellemi tudás stb. 2010-ben már a második minősítő fesztivál került megrendezésre, ezen alkalomból öt csapatot minősített a történészekből álló zsűri. A Civil Csillagok által létrehozott Civil Charta értelmében a minősített csapatokat a rendezvényszervezők figyelmébe is ajánljuk, így ennek folyamánként ezek a csapatok (Szent László Vitézei, Alba Societas Hagyományőrző Egyesület, Egri Vitézlő Oskola, Mare Temporis Történelmi Hagyományokért Alapítvány, Mathias Rex Történelmi Hagyományőrző Egyesület) fellépési lehetőséghez jutottak az idejű vigasságokon.

A hétvége programját látványos felvonulással kezdtük Eger történelmi belvárosán keresztül. A felvonulás során a szereplők több helyen megálltak és vagy a zászlóforgatók vagy a vitézek mutattak ízelítőt műsorukból. Az idei évben először a hastáncos előadók is vállalták a menetben való részvételt.

A szombati napon egy rendhagyó eseményre is sor került. 2010 év elején a múzeumbarát közönség már láthatta Kárpáti Tamás szubjekt gyűjteményét Hungarikonok címmel. Mikor a kiállítás lebontásra került a gyűjtőnek ajándékozott a vármúzeum, egy az Egri Várból származó követ, amelyből 2011 nyarára megszületett a műalkotás. Madarassy István szobrászművész Eger vára című alkotását több ezren látták.

2. kép. Madarassy István: Eger vára Fotó: Lónyai Györgyné

A nap folyamán a haditorna csapatok interpretációján kívül hastánc és számszeríjászbemutatót is láthatott a közönség. A gyerekeknek külön kiemelt programként ajánlottuk a Dobó apródjai – zoknicsatát, melynek keretében a török és a magyar gyerekekreg zoknival vívta harcát az Északi falszorosban. A közösségi élményt adó programok egyre nagyobb jelentőséget kapnak a fesztiválok életében. Ennek egyik oka az, hogy a pályázatok kiírói szívesen támogatják ezt a fajta tevékenységet, másik oka pedig az, hogy a látogatóink is igénylik. Nem mindig elég az, hogy minőségi programokat állítunk színpadra, a néző maga is részesévé akar válni az eseményeknek.

A fesztivál utolsó napján folytatódott a változatos programok. Újra kinyitott a mozi, stílusosan az Egri csillagokat lehetett megtekinteni. A nap folyamán a hastáncsal is többet foglalkoztunk. Nem csak táncelőadást lehetett megtekinteni, hanem egyrészt a hastánc élettani hatásairól is hallhattak előadást az érdeklődők, másrészt hastáncruha és kellék bemutatóra is sor került. A nap egyik fénypontja volt az a vásári komédia, amelyet Jakó Bea, Kalló Zsolt és Horváth Ferenc színművész adott elő. A csorgókútnál tartott előadáson a vár zengett a nevetéstől. A közönség az előadást hosszú tapssal jutalmazta a színészeknek. A fesztivál programját két rendhagyó programelemmel zártuk: egyik a Mare Temporis már-már színészi teljesítményt nyújtó előadása a Csalfa asszony, a másik pedig az Alba Societas Hagyományörző Egyesület látványos életmód-bemutatója.

A fesztivál programját színesítette az 5. Toborzó és Érdekvédelmi Iroda, akik második világháborús fegyverekkel ismertették meg a látogatókat.

A Török–Magyar Baráti Társaság is kivette részét a fesztivál programjának teljesebbé tételében. A társaság egy gyönyörűen berendezett török sátorral jelent

meg a vigasságokon. Az „*Ottomán életképek és sátor*” program keretében török kávé, édességeket lehetett kóstolni, be lehetett tekinteni a vízipipázás rejtelmeibe, valamint a szultán ruháját is magára ölthették az érdeklődők.

A hétvége kísérő eseménye volt a Bástyamászó verseny, melyet az Egri Hegyi-sport Egyesület szervez immár több éve.

Idén sem maradt el a „*Fáklyával a kazamatában!*” akciónk. A fesztivál ideje alatt is vártuk azokat a látogatókat, akik fáklyafényben kívánták megtekinteni a vár földalatti erődrendszerét.

A Történelmi Vigasságokat 2009-ben minősítették. Az akkoriban megfogalmazott észrevételekre évről évre megpróbálunk megoldást találni. Egyik ilyen előrelépés volt, hogy a vár udvarán felállított múzeumi sátorban mindig tartózkodott egy szervező, aki megfelelő tájékoztatást tudott adni a látogatóknak. A bírálók akkoriban kifogásolták, hogy a közönség nem jut elég információhoz a programokról, s a műsorközlő is elbújik. Idén egy agilis és talpra esett embert választottunk moderátornak. Csabai András sokszor két helyen is tartózkodott egyszerre – az ember legalábbis úgy érezte. Ő igazán lelkesen, hangosan és informatívan tárta a nézők elé a mindig következő programot.

A fesztivál négy napja alatt megpróbálkoztunk a sormenedzsmenttel is. Mivel a vár Dózsa György tér felőli (déli) kapuja felújításra szorul, ezért csak a gyalogkaput tudtuk kinyitni a látogatóforgalom részére. Várható volt, hogy a frekvenciát

3. kép. Az Alba Societas Hagyományőrző Egyesület életképe az Ispotály pince felett

Fotó: Lónyai Györgyné

hétvégi napokon sok lesz a látogató, tehát sorok fognak a pénztáraink előtt állni. A várakozási idő lerövidítése érdekében felkértük a Hungaridim együttest, hogy zenéljenek a déli kapunál, s nyújtsanak tartalmas szórakozást a látogatóknak.

A kutatás menete

A kérdőíveket a fesztivál négy napja alatt töltöttük ki a látogatóinkkal. Hiányként jelentkezett, hogy a kérdőív végére nem jegyeztük fel a lekérdezés pontos dátumát. Ez az adat azért lett volna fontos, mert a megkérdezettek által megfogalmazott kritikát, észrevételt tökéletesebben tudtam volna értelmezni.

Az elégedettségi vizsgálat lefolytatásához az írásbeli kikérdezés módszerét választottam. A kutatás mérőeszközeként kérdőívet szerkesztettem, mely 14 kérdést tartalmazott. A 14 kérdésből 12 zárt típusba tartozik. Ezek azért hatékonyak, mert gyorsan lehet velük haladni. Igyekeztem minél több válaszlehetőséget felkínálni. Sok esetben alkalmaztam az „egyéb” kategóriát, ahol a válaszadóknak lehetőségük volt további véleménykifejtésre. A zárt kérdések előnye nemcsak a gyors válaszadási lehetőség, hanem ezeknél a kérdéseknél tulajdonképpen arra kapunk választ, amire kíváncsiak vagyunk. A nyitott kérdéseknél ugyanakkor megnyilvánul a válaszadó személyisége és talán olyan gondolatokat oszt meg velünk, amire zárt kérdéseknél nem is gondoltam.

A kérdőíveket személyesen töltöttük ki a látogatóinkkal.¹ A személyes lekérdezés jóvoltából 210 darab feldolgozható, elemzésre és értékelésre megfelelő kérdőívek érkeztek, melyek reprezentálják látogatóink véleményét.

Kutatásom arra a feltételezésre épült, hogy a vármúzeum legtöbb látogatója a környező megyékből (Borsod-Abaúj-Zemplén, Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg), valamint Budapestről érkezik és diplomával rendelkezik. Feltételeztem, hogy sokan családjukkal együtt érkeznek a fesztiválra.

A kérdőívek feldolgozása és elemzése

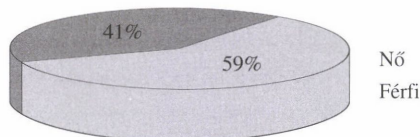
Minden kérdőív sorszámot kapott. Minden kérdést külön értékeltem, a válaszlehetőségekre adott válaszokat pedig százalékos formában tüntettem fel.

Az első kérdéscsoportban a demográfiai viszonyokat mérő kérdésekre kellett választ adni: nem, lakóhely, életkor iskolai végzettség, foglalkozás.

¹ Itt szeretnék köszönetet mondani kolléganőimnek, Bóta Juditnak és Acsai Krisztinának, valamint az Eszterházy Károly Főiskola Kulturális Örökség szakos hallgatóinak a kérdőívek lekérdezésében és a fesztivál zökkenőmentes lebonyolításában történő segítségükért.

A fentiek értelmében az *első kérdésének* a válasza a nemek szerinti arányokat mutatta. A 210 fő megkérdezett közül 123 fő (59%) volt nő és 87 fő (41%) volt férfi. Azt gondolom, hogy ez az arány megfelelő, mind a két nem véleményét, elégedettségét tükrözi az eredmény.

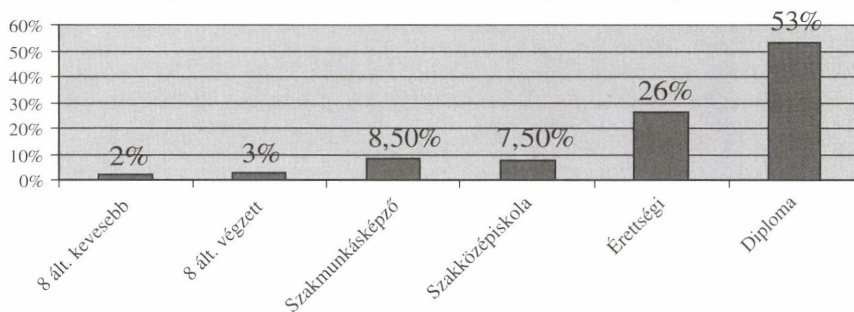
1. grafikon. A látogatók nemek szerinti megoszlása

A *második kérdésben* a kitöltő életkorára kérdeztem rá. A kérdőív készítése során sokat gondolkodtam azon, hogy megadjak-e ennél a kérdésnél kategóriákat. Végül is a válaszadók szempontjából a könnyebb lehetőséget választottam: egyszerűen beírhatták az életkorukat. A kérdőívek feldolgozása során ennél a kérdésnél minden életkort kiírtam egy füzetbe és egy idő után kialakult három korcsoport. Az első a 24–27 év közöttiek, a második a 31–40 év közöttiek, a harmadik pedig az 56 év feletti korcsoport, amelyet túlnyomó többségben 60 éven felüli nyugdíjasok jellemez. Ez a módszer sokkal időigényesebb, mint az életkor szerinti megadása a kérdőíven, így viszont egyrészt sokkal pontosabb képet kaphatok a látogatóinkról, másrészt egy 20 évtől 30 éves kort felölölő korcsoportban vannak gyermektelen felsőoktatásban tanulók és dolgozók, de lehetnek gyermekes családayák–apák is. Így viszont a pontos életkor és a kérdésekre adott válaszok alapján kategorizálni tudom a vármúzeum látogatóit.

A kérdőív *harmadik kérdése* a végzettségre vonatkozott. Hipotézisemben azt állítottam, hogy látogatóink többsége főiskolai vagy egyetemi diplomával rendelkezik. A számadatok igazolták feltételezésemet: a hozzánk érkezők 53%-a

2. grafikon. A látogatók iskolai végzettség szerinti megoszlása

rendelkezik felsőfokú végzettséggel, 26% érettségivel, 8,5%-a látogatóinknak szakmunkásképzőt végzett, 7,5%-a szakközépiskolát. A megkérdezettek 3%-a fejezte be a 8 általánost, és csak 2% volt, aki 8 általánosnál kevesebbet végzett. Az utóbbi két kategóriát azok a fiatalok jelölték meg, aki életkoruknál fogva vagy még nem fejezték be az általános iskolát vagy éppen most végeztek és a következő tanévtől már középiskolában folytatják tanulmányaikat. Tehát olyan felnőttkorú látogatónk nem volt, aki csak 8 általánost végzett volna.

A *negyedik kérdés* a foglalkozásra irányult. A 210 válaszadóból 81-en (38,6%) vallották magukat alkalmazottnak. A további megoszlást az alábbi táblázat mutatja.

Foglalkozás	Százalék
Tanuló	7
Hallgató	7
Értelmiségi	17,6
Vállalkozó	10
Alkalmazott	38,6
Szakmunkás	4,4
Mezőgazdasági tevékenységet végző	1,4
Munkanélküli	3,9
Háztartásbeli	1,4
Nyugdíjas	8,7

A fenti kategóriákat érdemes átgondolni. Az értelmiségi és az alkalmazott kategória túl általános, szerintem nem ad pontos információt.

A kérdőív *ötödik kérdésében* arra voltam kíváncsi, hogy honnan – melyik megyéből – érkezett a kedves látogató. A fesztivál négy napja alatt Magyarország mind a 19 megyéjéből érkeztek hozzánk. Az alábbi táblázatban rangsoroltam a megyéket aszerint, hogy honnan érkeztek a legtöbben. Budapestet is ide soroltam és külön választottam Pest megyétől. Érkeztek a vármúzeumba külföldről is vendégek: Szlovákiából, Svédországból, Lengyelországból és Romániából. Az alábbi táblázatban az eredmény rangsorolva olvasható:

Mege	Fő	Százalék
1. Heves	49	23,3
2. Borsod-Abaúj-Zemplén	22	10,5
3. Szabolcs-Szatmár-Bereg	20	9,5
4. Budapest	18	8,5

Megye	Fő	Százalék
4. Pest megye	18	8,5
5. Hajdú-Bihar	13	6,2
6. Jász-Nagykun-Szolnok	9	4,2
7. Bács-Kiskun	7	3,3
8. Veszprém	6	2,9
8. Csongrád	6	2,9
8. Szlovákia	6	2,9
9. Komárom-Esztergom	5	2,3
10. Somogy	4	2
10. Tolna	4	2
10. Fejér	4	2
11. Békés	3	1,4
12. Zala	2	0,9
12. Lengyelország	2	0,9
13. Nógrád	1	0,5
13. Baranya	1	0,5
13. Vas	1	0,5
13. Svédország	1	0,5
13. Románia	1	0,5
ÖSSZESEN:	210	100

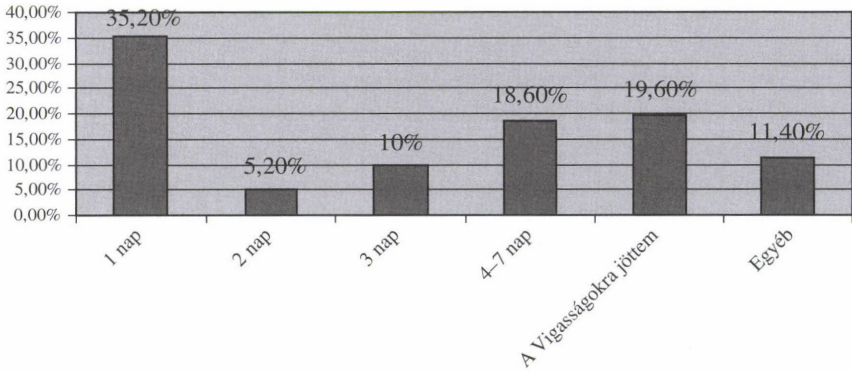
A hipotézisben megfogalmazott gondolatok, miszerint a vármúzeum legtöbb látogatója a környező megyékből (Borsod-Abaúj-Zemplén, Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg), valamint Budapestről érkezik, megfelel a valóságnak. Egyedül Hajdú-Bihar megye volt, az ahonnan a vártnál kevesebb vendég érkezett.

A „*Honnan érkezett?*” kategóriát érdemes lenne abból az aspektusból is megvizsgálni, hogy otthonról, nyaralásból érkezett-e hozzánk. Ha nyaral, akkor azt hol, melyik településen teszi. Ezt a kérdéscsoportot még azzal a kérdéssel is lehet bővíteni, hogy „Kivel érkezett?”.

A kérdőív *hatodik kérdése* arra irányult, hogy vendégeink hány éjszakát töltenek Egerben. 35,2% 1 napig, 19,6% válaszolta azt, hogy kimondottan a Végvári Vigasságokra jött, 18,6% 4–7 napra érkezett hozzánk, 11,4%-a a válaszadóknak egy új kategóriát hozott létre: „Mindig, mert egri vagyok”. 10% 3 napot tölt Egerben, 5,25% pedig 2 napot.

A kérdésre adott válaszokból egyértelműen kiderült, hogy azok a látogatók, akik a Dunántúlról érkeztek hozzánk, értelemszerűen több napot töltenek el nálunk.

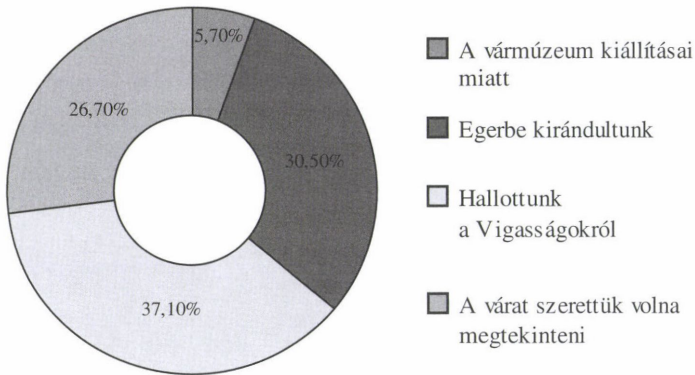
3. grafikon. Hány napot töltenek Egerben a látogatók?

A turisztikai vonatkozású kérdőívek nagy hangsúlyt fektetnek arra, hogy a megkérdezett vendég mennyi időt tölt el Egerben és környékén, milyen szálláshelyen tartózkodik és kb. mennyit költ nyaralása alatt. Az idegenforgalomban dolgozók sokszor szembesülnek azzal, hogy az Egerbe látogatók csak egy napig maradnak, egy napos kirándulás keretében tartózkodnak városunkban. A nyári főszezonban megrendezésre kerülő rendezvények, illetve az ehhez kapcsolódó szolgáltatások ennek érdekében azt célozzák, hogy a vendég minél több napot töltsön a megyeszékhelyen. A fenti válaszok alapján, erre még mindig figyelni kell.

A hetedik kérdés: „Milyen célból érkezett az Egri Várba?” Az eredményt a válaszok mellett tüntettem fel.

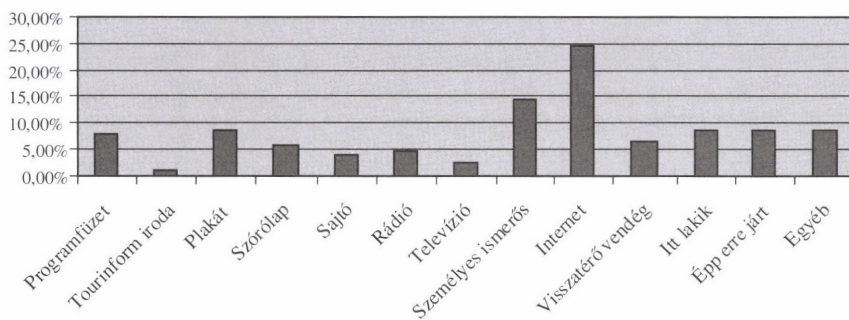
4. grafikon. Milyen célból érkezett az Egri várba?

Mint a vármúzeum munkatársa örülök ezeknek a válaszoknak, hiszen egész sokan jöttek kimondottan a fesztivál miatt, de nagy százalékban voltak azok, akiknek a vár szerepelt kirándulásuk úticéljaként, s csak beleszóppentek a programba.

A kérdőívem *nyolcadik kérdése* a fesztivál marketing tevékenységére irányult: „Honnan értesült a Végvári Vigasságok rendezvényéről?” 13 válaszlehetőségből lehetett a megfelelőt kiválasztani. A legtöbben – a válaszadók 24,6%-a – az interneten találtak a programunkkal, személyes ismerőstől 14,4% hallott a Vigasságokról. Mint tudjuk, a pozitív szájreklám a legjobb reklám. Az „itt lakik” és az „épp erre járt” válaszlehetőséget a kérdőívet kitöltők 8,8%-a jelölte meg, ők általában 1 napot tartózkodnak Egerben. Plakátról 8,5%, a programfüzetből 8,1%, szórólapról 5,9 %, rádióból 4,8%, sajtóból 4% és a televízióból 2,6%-a és a Tourinform irodákban a látogatóink 1,1%-a hallott a fesztiválról. Az „Egyéb” kategóriában is fejtették ki véleményüket: „Budapesten a buszon láttam a plakátot.”, „Győri turisztikai kiállításon összegyűjtött szórólapról.”, „Kollégától”, „Egri Est”.

5. grafikon. Honnan értesült a Végvári Vigasságokról?

A támogatásnak köszönhetően a Végvári Vigasságok történelmi fesztivált a média több területén tudtuk propagálni: hirdetést jelentettünk meg a Belvárosban (havonta megjelenő programmagazin), a Szuperinfóban, a Rádió Egerben egy héten keresztül telefonos játék formájában invitáltuk a hallgatókat, de készült rádiós spot is a Szent István Rádió jóvoltából. Alkalmunk nyílt a Duna Televízióban is megjeleni 10 alkalommal. Plakát és szóróanyag készült magyar, illetve angol nyelven. A program olvasható volt a www.hevesmegye.hu és a www.egrivar.hu oldalakon is. A fesztivál népszerűsítéséhez felhasználtuk a két legkedveltebb közösségi portált is: www.facebook.hu, www.iwiw.hu.

Eger város marketingtevékenysége révén is több helyen megjelent fesztiválunk a Középkori Piaczterrel közösen: az Itthon Otthon Van ajánlójában, valamint a következő lapokban olvashattak rólunk: Magyar Nemzet, Heti Válasz, Magyar

Hírlap, Napi Gazdaság, Lakáskultúra, Högyvilág, Gyöngy, Terefere. Budapesten a 7-es buszon volt látható reklám 1 hónapon keresztül, a port.hu weboldalon billboard hirdetésként, a HMH Turizmus mellékletében, valamint a Grátis című lap egri programokat kínáló hasábjain.

Az ilyen jellegű kérdéseknél érdemes még megkérdezni azt is, hogy *konkrétan* melyik rádióban hallotta a fesztivál hirdetését, vagy melyik honlapon olvasta a programot.

A következő – *kilencedik* – kérdésben arra voltam kíváncsi, hogy mi volt az a tényező, ami látogatóinkat az Egri Várba vonzotta, a Végvári Vigasságok történelmi fesztiválra. A 11 válaszlehetőség közül többet is bejelölhetett a kérdőív kitöltő. A 11 válaszból 5 válasz volt, amelyet sokan megjelöltek: „a programok” (21,7%), „a közös családi együttlét” (17%), „a szórakozás lehetősége” (16,4%), „a fesztivál jellege” (16,1%), „a környék természeti és kulturális látnivalói” (15%). Az „atmosfera, a különleges hangulat” miatt a látogatók 8,8%-a látogatott el a fesztiválra, az ismerősök ajánlására a válaszadók 2,1%-a kerekedett fel. A további lehetőségeket kevesen jelölték: „a fesztivál környékén található szálláshelyek” (1%), „kedvező jegyárak” (0,3%), „reklámok” (0,3%). Összességében elmondható, hogy azok a turisták, akik több napra érkeztek Egerbe és környékére, fontosnak tartják a tartalmas programok mellett a környék természeti és kulturális látnivalóit. Mivel a múzeum közösségi térként is funkcionál, ezért érdemes kiemelni azt, hogy fesztiválunk – a válaszok alapján – a közös családi együttlétek kellemes színtere és ezt az együttléteket tartalmas programokkal tölti meg.

A *tizedik kérdés* a következő volt: Melyik programból látna még többet szívesen? Az eddig készült elégedettségi kérdőívek eredményeiből is és a mostani megkérdezés során is a haditorna bemutatók (33%) azok, amelyek a látogatóink szívesen néznek, várnak. Sokan (20,5%) vennének részt gyermekprogramokon. A középkori táncok (19%) és a kézműves vásár (12,6%) is a kedvelt programelemek közé tartozik, a könnyűzenei kategóriát elsősorban a fiatalabb korosztály (7,3%) jelölte. A komolyzene (3,2%) és a hastánc (2,9%) kapott a legkevesebb szavazatot. Az egyéb kategóriában (1,5%) olvasható egy-két érdekes, de megvalósítható kívánság: „középkori divatbemutató” (127.), „3D-s Eger történet” (124.).

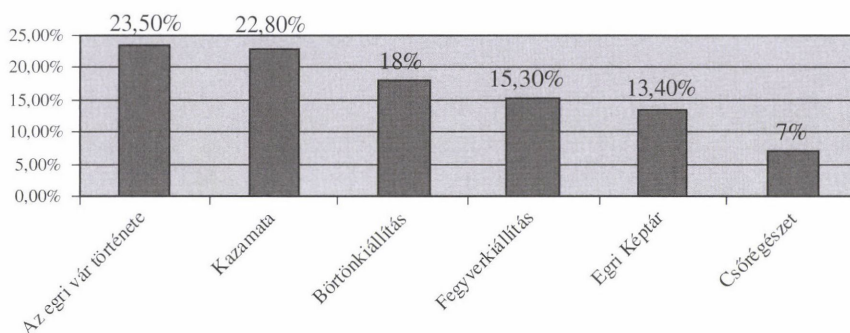
A kérdőív *11. kérdése* a fesztivál és a vármúzeum egy-egy szegmensének elégedettségére kérdezett rá. A válaszok esetében egy skálán kellett bejelölni az elégedettséget: az 1-es az egyáltalán nem elégedett, az 5-ös szám a teljes mértékű elégedettséget jelentette. Ennek alapján az alábbi rangsor született:

1. a múzeum megközelíthetősége
2. a programok, a múzeum kitéblázottságával
3. a fesztivállal összességében
4. a programok színvonalával
5. az illemhelyek minőségével

6. a fesztivállal kapcsolatos információszolgáltatással
7. szervezéssel
8. az étkezési lehetőségek minőségével
9. a szolgáltatásokkal
10. a programok mennyiségével
11. az étkezési lehetőségek mennyiségével

Noha a kérdőív kérdései elsősorban a Vigasságok elégedettségének mérésére fókuszáltak, ennek ellenére fontosnak éreztem, hogy a Dobó István Vármúzeum kiállításairól is megkérdezzem a látogatókat. Ennek értelmében az első ilyen kérdés a következő volt: „Melyik kiállításunkat tekintette meg?” Az eredmény a következő:

6. grafikon. Melyik kiállításunkat tekintette meg?

A következő – sorrendben a 13. – kérdés is még a kiállításainkra vonatkozott: „Melyik tetszett a legjobban és miért?” Nyitott kérdés volt, amelynek a válaszaiból kitudt, hogy a legtöbb látogatóknak (28%) a kazamata tetszett legjobban, ezt követi Az egri vár története kiállítás (22%), a fegyverkiállítás (13%), a börtönkiállítás (11%), a Képtár (8,6%), mindegyik (7%), Panoptikum (4,3), Csőrégészet (2,6%), Mozi (1,7), Éremverde (0,8). Többen bővebben is kifejtették véleményüket: „A kazamata, mert gimnazista koromban jártam itt először.” (137.), *Minden*, mivel imádom a történelmet!” (177.), „*Mindegyik* tetszett, ismereteket szereztem róluk.” (173.), „*Börtön*: betekintést ad a börtön világába.” (166.), „*Képtár*, ez áll hozzám legközelebb.” (87.), „*Fegyverkiállítás*, mert kedvelem a régi fegyvereket” (90.), „*Az egri vár története kiállítás*, mert szeretem a történelmet és erre a legjobb ez a kiállítás volt.” (18.), „*Börtönkiállítás*: elgondolkodtató és háborzongató.” (20.), „*Csőrégészet*: informatív, friss, történeti: érzékeltes, jó lenne kint is ezt látni.” (24.), „*Az egri vár története* – hiteles, gyerek számára is élvezhető.” (30.), „*Az egri vár története és a kazamata*, mert abból tudtam meg a legtöbbet erről a várról.”(37.), „*Csőrégészet* – mert különleges!” (48.) „*Kazamata*: elegendő és

színvonalas bemutatását láttuk és hallottuk. Ügyes, intelligens tárlatvezető.” (52.), „Az egri vár története – nagyon érdekel a régi várak történelme és részletes a tájékoztatás.” (53.), „Az egri vár története, mert már régen láttam, s azóta jelentősen magasabb lett a kiállítás színvonala.” (54.), „A kazamata, a hangulata megfogott. A vezetőnk szenzációs volt.” (60.), „Egri lakos vagyok és meghat az egri vár története.” (70.), „Mindegyik nagyon tetszik, többször láttuk már és mint fantasztikus rajongók jövünk télen-nyáron!” (79.), „Fegyverkiállítás: gyönyörű kézműves remekek voltak láthatók.” (77.), „Az Egri Képtár. A festészet különös kulturális értéket képvisel számomra, így ez fogott meg.” (88.), „Minden látott kiállítás elnyerte tetszésemet, mert visszavezetett a múltba.” (126.), „Kazamata, a nagyon jól felkészült túravezetővel látványos volt.” (160.), „Kazamata: ez a hely adta át legjobban a régi idők hangulatát, valamint sok érdekes részletet tudtam meg az ostromról.” (176.), „A fegyverkiállítás, mert a fegyverekről bő információáradatban részesültem.” (181.), „Fegyverkiállítás, tetszenek a régi szablyák, bámulatosak a látószólag nehéz kétkezes kardok.” (201.)

Az utolsó – 14. – kérdés már inkább kérdés, hiszen arra kértem a látogatókat, hogy osszák meg velünk véleményüket, tapasztalataikat. Ezek elolvasása után fogalmazódott meg bennem az, miszerint a 30-40 éves látogatók elsősorban családdal érkeznek, keresik a gyermekprogramokat, a múzeumban minden kiállítást megtekintenek és határozott véleménnyel rendelkeznek, amelyet szívesen meg is osztanak velünk. Nézzük ezeket a véleményeket: „Jó lenne több kézműves foglalkozás és mesterség bemutatása, ami a középkori hangulatot növelné. Amúgy jó a fesztivál, kérem folytassák.” (130.), „A rádióból hallott hirdetés nagyobb visszhangot keltett, mint amilyen a rendezvény minősége.” (7.), „Több kiállítást is szívesen megnéztünk volna, de sajnos már zárva találtuk 17.30-kor. A fesztivál ideje alatt tovább is nyitva tarthatnának.” (31.), „Azt gondolom, hogy a látogatottság nőne, ha a programok ideje alatt nem kérnének mondjuk a gyerekektől belépőt, vagy csak minimális összeget.” (52.), „Ügyesek vagytok, gratulálok! Nagyon jó kezdeményezés a zoknicsata, fontos hogy legyenek gyerekprogramok, illetve közös családi lehetőségek.” (73.), „Nagyobb reklám még több érdeklődőt csalogatna ide.” (133.), „A Visegrádi Palotajátékok színvonalára és jellegére számítottam, ezért csalódtam – egyébként a maga nemében érdekes volt.” (195.)

Természetesen mások is megosztották velünk véleményüket:

„Jó lenne több és állandóan használható (nem külön fizető) attrakció, pl. célbadobás, ágyúdörgés.” (24.) „Színpad-ülőhely? (farönkből) és a nézők esővédelme (sátorfedél), lovas csoport hiányzik, a mozi jó ötlet!” (27.) „Iskolákba (tanév folyamán) jusson el több tájékoztató a lehetőségekről.” (30.), „Az információs táblákat több helyen angol nyelven is ki kellene tenni, pl. börtönkiállítás, mert sok külföldi látogatóval találkoztunk.” (37.), „A vár jellegzetességének a megőrzése, ne búcsú jellege legyen.” (44.), „Nagyszerű az ötlet, a szervezés és a rendezés is

kitűnő! A kollégák udvariasak, figyelmesek, nagyon kedvesek!” (48.), „Viszonylag hosszú volt a programok közötti üresjárat.” (54.), „Több részletes információ kellene a napi sajtóban és a vár bejáratánál. Ülőhelyek biztosítása a színpad előtt.” (61.), „Köszönjük a gyermekprogramokat! A pénzverde örök emlék, kérjük ne zárják be!” (68.), „Grautálok, további szép rendezvényeket, sok látogató, kitartást az újabb rendezvények szervezéséhez.” (96.), „Szélesebb körű programok – hagyományőrzők sokaságát kívánnánk!” (141.), „Interaktív legyen, ne csak a játszók házak.” (196.), „A haditorna bemutatók tetszetek a legjobban, mert egyszerre volt meg benne a történelmi hűség és a szórakoztatás.” (197.), „Több könnyűzenei koncertet szeretnék, pl. Hooligans, Edda, Bikini, Demjén, Tankcsapda stb.”(204.)

A látogatói adatbázis építését és frissítését figyelembe véve megadtuk a lehetőséget arra, hogy aki szeretné rendelkezésünkre bocsáthatja e-mail címét.

Összegzés

Az idei Végvári Vigasságok történelmi fesztivál érezhetően fiatalos lendületet kapott attól, hogy az eddigi 9 nap helyett 4 napon keresztül került megrendezésre. Nem folytak a programjaink más rendezvényével párhuzamosan, a látogatók sokkal egyértelműbben el tudták különíteni a Történelmi Vigasságok két programját. A szervezők sem merült ki teljesen és a négy napot sokkal nagyobb energiával, lelkesedéssel valósították meg.

A látogatói célcsoport közül formálódik egy olyan korosztály, aki szívesen eljön az Egri Várba, akár egy évben többször is, amennyiben megfelelő színvonalú programot és szolgáltatást kap. Mivel gyermekét is magával hozza, ezért gondolnunk kell arra is, hogy ebből a gyermekből értő és szerető múzeumlátogató lesz, de idővel mindenképpen keresni fogja a múzeumpedagógiai lehetőségeket is. A fesztivál jövője az innovatív módszerek alkalmazásában rejlik, előtérbe kell helyeznünk a hagyományőrző csapatok életképeit, az interpretációkat és a közösségi élményeket adó programelemeket (pl. zoknicsata). Mint a kérdőívekből is kiderült, ezeket keresi és várja a közönség.